

УДК657.6:338.465.2 (477)

ЯКІСТЬ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

І. М. Гноєва, С. М. Винник

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
вул. Першотравнева, 20, м. Кременчук, 39600, Україна. E-mail: Orishka79@mail.ru

Розкрито сутність та складові поняття «якість аудиторських послуг». Обґрунтовано місце і роль якості аудиторських послуг відповідно до рівнів, на яких забезпечується контроль якості аудиторських послуг. Розглянуто організаційну систему контролю якості аудиторської діяльності в Україні. Досліджено механізм оцінки якості роботи аудиторів, який діє завдяки запровадженню нормативних вимог і внутрішніх стандартів та формування системи управління якістю в аудиторських фірмах. Визначено, що для формування ефективної системи контролю за якістю аудиторських послуг, необхідно забезпечити виконання таких вимог: по-перше, регулярний контроль якості аудиторських послуг, повинен здійснюватися на рівні всіх суб'єктів аудиторської діяльності; по-друге, запровадження критеріїв, стандартів оцінювання аудиторських послуг, які дозволять об'єктивно оцінювати роботу суб'єктів аудиторської діяльності, як на зовнішньому рівні, так і на внутрішньому рівні.

Ключові слова: аудиторські послуги, якість аудиту, критерії якості, аудиторська діяльність.

КАЧЕСТВО АУДИТОРСКИХ УСЛУГ

И. Н. Гноевая, С. Н. Винник

Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского
ул. Первомайская, 20, г. Кременчуг, 39600, Украина. E-mail: Orishka79@mail.ru

Раскрыта сущность понятия «качество аудиторских услуг». Обосновано место и роль качества аудиторских услуг в соответствии уровней, на которых обеспечивается контроль качества аудиторских услуг. Рассмотрено организационную систему контроля качества аудиторской деятельности в Украине. Исследован механизм оценки качества работы аудиторов, который действует при внедрении нормативных требований и внутренних стандартов, а также формировании системы управления качеством в аудиторских фирмах. Определено, что для эффективной системы контроля качества аудиторских услуг, необходимо обеспечить выполнение следующих требований: во-первых, регулярный контроль качества аудиторских услуг, должен осуществляться на уровне всех субъектов аудиторской деятельности, во-вторых, введение критериев, стандартов оценки аудиторских услуг, которые позволят объективно оценивать работу субъектов аудиторской деятельности, как на внешнем уровне, так и на внутреннем уровне.

Ключевые слова: аудиторские услуги, качество аудита, критерии качества, аудиторская деятельность.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. На наш час аудит виокремлений в самостійний напрям комерційної діяльності і є комплексом професійних послуг. У наданні аудиторських послуг найважливішу роль відіграє питання якості. Без якісного виконання замовленої послуги аудиторська фірма не здатна отримати прибуток і в «свою чергу» не здатна досягти успіху на ринку професійних послуг.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми якості аудиту зробили провідні вчені – економісти, як Бондар В.П. [1], Бутинець Ф.Ф. [2, 3], Давидов Г.М., Дорош Н.І., Любенченко О.Е. [4, 5], Макеєва О. [6] Мельник Р. [7], Немченко В.В. [8], Проскуріна Н.М. [9], Редько О.Ю. [11, 12] та інші, але в їх роботах немає однозначного визначення сутності якості аудиторських послуг та критеріїв, що впливають на неї, тому дана проблема вимагає подальшого вивчення.

Метою дослідження є розкриття змістовності поняття «якість» відносно об'єкту дослідження «аудиторські послуги», обґрунтування критеріїв якості аудиторських послуг та визначення особливостей організації контролю якості аудиторських послуг в Україні.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

– визначити термін «якість аудиторських послуг»;

– розробити критерії якості аудиторських послуг;
– дослідити організаційну систему контролю якості аудиторської діяльності в Україні та запропонувати шляхи її покращення.

На сьогоднішній день ні у світовому, ні у вітчизняному аудиті не має чіткого визначення терміну «якість аудиторських послуг» й системи оцінки якості аудиту. Більшість дослідників розглядають «якість послуг»: по – перше, з позиції замовника (споживача послуг), аналізуючи задоволення його очікувань; по – друге наголошують на неефективному здійсненні контролю якості послуг з боку уповноважених органів. Отже, для визначення критеріїв оцінки якості наданих аудиторських послуг необхідно врахувати тлумачення даного поняття у наукових та науково – методичних працях.

Відповідно до принципів професійної етики аудитора «якість послуг» – це комплексна обробка аудитором власних досліджень, нових досягнень наукової думки з особливостями практичного досвіду конкретного підприємства, що перевіряється, забезпечує створення якісного продукту, – викладеного в надзвичайно короткій і лаконічній формі – обґрунтованого висновку у вигляді порад, оцінок, пояснень, висновків, рекомендацій. Аудит і аудиторські послуги повинні здійснюватись у суворій відповідності з чинним законодавством [2].

У Положенні з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 зазначено, що якісною визнається аудиторська послуга, яка надається аудиторськими фірмами з дотриманням Професійних стандартів, законодавчих і нормативних вимог, що регулюють аудиторську діяльність, та задовольняє потреби користувачів.

Редько О.Ю. [11] під якістю аудиторських послуг, розуміє системне дотримання реальної професійної незалежності, вимог чинного законодавства та стандартів аудиту, дотримання Кодексу професійної етики і професійної діяльності у сфері аудиту. Також вчений звертає увагу на те, що «якість аудиторських послуг» – категорія, що перманентно змінюється, в залежності від рівня суспільних відносин та господарської практики країни [11].

З боку практичної діяльності Бутинець Ф.Ф. [3] пояснює, що під якістю розуміють максимальне задоволення інформаційних потреб користувачів результатами виконаних аудитором робіт, послуг та супутніх йому робіт у відповідальності до інтересів власника, суспільства та конкретного замовника в межах вимог чинного законодавства України, стандартів аудиту та «Кодексу професійної етики аудиторів».

Отже, узагальнюючи ці визначення необхідно зазначити, що під якістю аудиторських робіт і послуг доцільно враховувати здатність задовольняти встановлені та перспективні потреби замовника в отриманні достовірного рівня впевненості в інформації і забезпечити достовірність цієї інформації. На нашу думку, з даного визначення доречно виділити основний професійний принцип аудиту – «забезпечення якості», який надає гарантію громадськості й спостережним органам, що аудитори та аудиторські фірми у своїй діяльності дотримуються встановлених стандартів аудиту й етичних норм [12].

О.Р. Суха, О.В. Марчук [13] звертають увагу на те, що якість аудиторської перевірки і, особливо аудиторських послуг, гарантує довіру громадськості яка покладається на інформацію, що надається аудитором в процесі виконання завдань з надання впевненості. Таким чином, одним з критеріїв якості аудиторської послуги можемо виділити, як довіру, яка досягається дотриманням принципів професійної етики.

На думку Н.М. Проскуріної [10] основним критерієм якості аудиторських перевірок є дотримання

вимог стандартів аудиту, але наявність одного критерію не дозволяє провести повною мірою оцінку якості аудиту. Якість аудиту необхідно розглядати з погляду, по-перше, чи є надані послуги із проведення перевірки аудитором і, по-друге, чи задоволені потреби замовника у встановленні об'єктивності фінансової інформації.

Таким чином, можна сказати, що критерієм якості аудиторської перевірки є наявність достатніх аудиторських доказів, які слугують інформаційною базою для оцінювання якості аудиторських послуг аудиторів.

На нашу думку, дана база повинна:

- відповідати належному документальному оформленню аудиторської перевірки;
- відображати дії аудиторів та застосовані методики з обґрунтуванням використаних підходів;
- аргументувати виявлені відхилення в ході проведеного аудиту;
- забезпечити доказами і вказати рівні їх впливу на фінансову звітність замовника;
- висвітлювати запропоновані рекомендації з усунення недоліків.

Любенченко О.Е. [5] у своїх дослідженнях зосереджує увагу на тому, що якість аудиторських послуг, хоча і немає оціночного критерію, виступає конкретною перевагою і залежить, в першу чергу від кваліфікації персоналу аудиторської фірми, його обізнаності в технологіях перевірок і нормах діючого законодавства. Якість аудиторських послуг формує репутацію і діловий імідж.

Країни Міжнародної федерації бухгалтерів (далі – МФБ) під якістю аудиторських послуг визначають відповідність дій, висловлювань і результатів роботи аудиторів вимогам чинного законодавства, стандартам аудиту та Кодексу професійної етики.

Стосовно міжнародного регулювання аудиторської діяльності, можна стверджувати про те, що міжнародні професійні організації під якістю аудиторських послуг визначають відповідність результатів роботи аудиторів вимогам чинному законодавству, стандартам аудиту та Кодексу професійної етики, тобто діють «за правилами». МСА 220 «Контроль якості під час аудиту історичної фінансової інформації», вказує на певні складові якості аудиторських послуг (рис. 1).

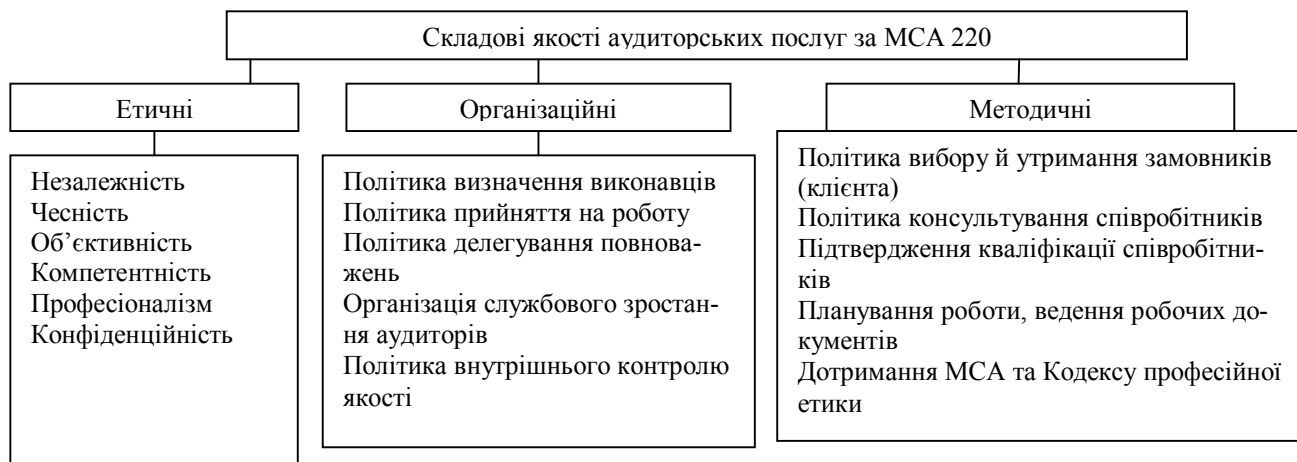

Рисунок 1 – Складові якості аудиторських послуг за МСА 220

Для підвищення ефективності контролю за якістю аудиторських послуг МСА 220 рекомендує суб'єктам аудиторської діяльності застосування тих процедур контролю, які є доречними для кожного конкретного замовлення аудиторських послуг. Також стандарт визначає порядок делегування повноважень між співробітниками аудиторської фірми, способи вирішення конфліктів інтересів, оцінка нового та утримування існуючого замовника, порядок проведення консультацій.

Посидивши національний і міжнародний досвід слід визначити, що під «якістю аудиторських по-

слуг» доречно розуміти сукупність певних рис та характеристик послуг, що дає їм можливість задовольнити потреби, які вже визначені чи очікуються споживачем таких послуг. На нашу думку дане визначення доцільно порівняти з такими словосполученнями: «відповідність стандарту», «відповідність професійній етиці», «відповідність міжнародній практиці», «відповідність вимогам замовника».

Розглядаючи якість аудиторських послуг, доцільно враховувати рівні, на яких забезпечується якість аудиторських послуг (рис. 2).

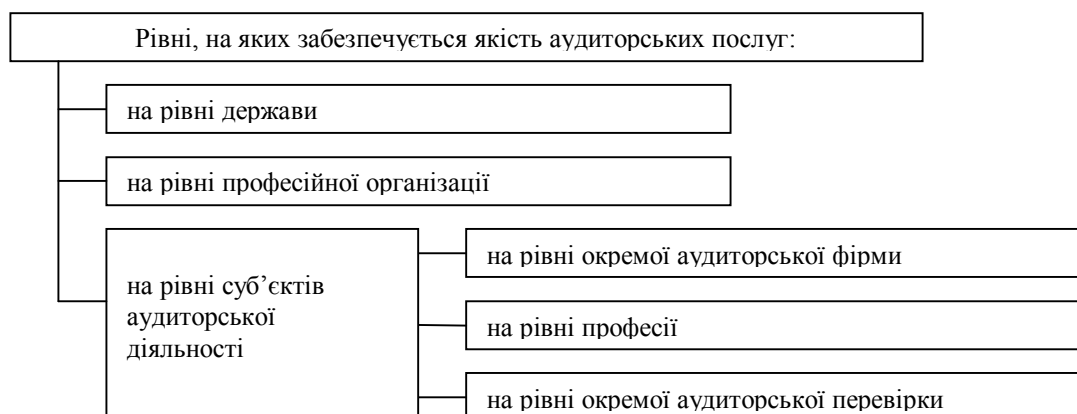

Рисунок 2 – Рівні, на яких забезпечується якість аудиторських послуг

Забезпечення якості аудиторських послуг можливе через запровадження нормативних вимог і внутрішніх стандартів та формування системи управління якістю в аудиторських фірмах. Нормативна база формується на перших двох рівнях регулювання аудиторської діяльності на першому рівні – законодавче регулювання (державний рівень), на другому рівні – нормативно - методичне регулювання та контроль (рівень професійних організацій), а розробка і запровадження системи управління якістю здійснюється на третьому рівні – внутрішнє регулювання аудиторських організацій (рівень суб'єктів аудиторської діяльності).

Відповідно, на рівні законодавчого регулювання Аудиторською палатою України (далі АПУ) оприлюднені стандарти та положення, порівняно за якими оцінюється політика і процедури контролю якості аудиторської діяльності.

Відповідно до оновленої редакції Закону України «Про аудиторську діяльність» від 16.10.2012р. зазначено що, заборонено проведення аудиту, якщо розмір винагороди за надання аудиторських послуг не враховує необхідного для якісного виконання таких послуг часу, належних навичок, знань, професійної кваліфікації та ступінь відповідальності аудитора [8], проте нічого не вказано про репутацію, порядність як основ моральної гарантії та довіри до аудиторської фірми чи авторитету до самого аудитора.

Стосовно АПУ, за останні роки було розроблено та затверджено ряд положень щодо даного питання, а саме:

– Концептуальну основу контролю аудиторської діяльності в Україні на основі рішення АПУ № 182/3 від 27.09.07 р. Метою даної концепції є забезпечення якості аудиторських послуг і задоволення потреб суспільства та вдосконалення процесу саморегулювання аудиторської діяльності.

– Концепція системи забезпечення якості аудиторських послуг в Україні прийнята рішенням АПУ № 249/6 від 26.04.2012 р. Метою даної концепції є адаптація законодавства України до законодавства ЄС.

– Положення про зовнішні перевірки систем якості аудиторських послуг яке діє із 1.09.2011 року і основною метою якого є забезпечення організації проведення зовнішніх перевірок системи контролю якості аудиторських послуг всіх суб'єктів аудиторської діяльності в Україні.

– Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг» від 27.09.2007 №182/4 зі змінами згідно рішення АПУ № 232/9 від 30.06.2011 р. зазначено, що аудиторські фірми та аудитори, які займаються аудиторською діяльністю індивідуально як фізичні особи - підприємці, зобов'язані розробити політику та процедури контролю якості аудиторських послуг та отримати підтвердження Аудиторської палати відповідності системи контролю якості аудиторських послуг.

– Положення про Комітет з контролю за якістю аудиторських послуг (від 20.05.2010 № 215/9) визначає правовий статус, основні завдання, повно-

важення та організацію роботи Комітету з контролю за якістю аудиторських послуг.

Отже, прийняття зазначених положень і концепцій свідчить про посилення уваги держави до проблем якості аудиту та формування ґрунтовної його методологічної бази. Потрібно зазначити, що загалом ці розроблені і прийняті нормативні документи мають єдиний організаційно – методичний підхід як до побудови системи контролю якості на зовнішньому рівні з боку АПУ, на внутрішньому рівні з боку аудиторської фірми (аудитора). Відповідно до визначеного поділу, виділяється два види контролю якості аудиторських послуг: зовнішній і внутрішній.

Зовнішній контроль якості аудиторських послуг здійснюється на основі чинного законодавства України формується АПУ і містить у собі:

- узагальнення офіційної інформації про стан аудиторської діяльності в Україні на основі отримання звітності від суб'єктів аудиту за формою № 1-аудит (річна) «Звіт аудиторської фірми (аудитора) про надані послуги», що дозволяє проводити аналіз ринку аудиторських послуг;
- моніторинг з питань якості аудиторських послуг;
- перевірку якості аудиторських послуг за планом зовнішніх перевірок систем контролю якості;
- додаткові процедури по забезпеченню контролю якості та дисциплінарні заходи за наслідками контролю;
- інформування суспільства про функціонування системи контролю якості аудиторських послуг в Україні.

Безпосередньо організацію та забезпечення проведення зовнішніх перевірок якості аудиторських послуг здійснює Комітет з контролю за якістю аудиторських послуг, який діє від імені і за дорученням АПУ.

На рівні суб'єктів аудиторської діяльності здійснюється внутрішній контроль. Проводиться безпосередньо самими суб'єктами аудиторської діяльності і направлений на контроль якості виконання відповідних процедур, які відповідають розробленим в внутрішньо фірмовій політиці. Політика кон-

тролю якості повинна складатися з принципів, методів і процедур, застосовуваних фірмою під час здійснення контролю якості аудиторських послуг. На наш погляд, політика, методи і процедури повинні відповідати до кожного з взаємозалежних елементів системи контролю якості, які доцільно сформувані на основі трьох груп (рис. 3).

Якість роботи аудиторської фірми забезпечується завдяки виконання вимог стандартів, що надає впевненість користувачів у прийнятній якості аудиторських послуг і створює основу для довіри до висновку аудитора. Але орієнтація аудиторської фірми на відповідність стандартам знижує її стратегічні переваги, тобто професійна діяльність аудиторської фірми може відповідати стандартам аудиторської діяльності і не відповідати стандартам якості, встановленим потенційними клієнтами та іншими зацікавленими користувачами. До таких критеріїв якості аудиту потенційні замовники аудиторських послуг відносять:

- максимальну точність, обґрунтованість аудиторських висновків та консультацій;
- встановлення аудиторами максимальної кількості помилок чи будь-яких інших невідповідностей, викривлень тощо;
- унеможливлення (після аудиторської перевірки) накладення на суб'єкта господарювання штрафних санкцій з боку фіскальних органів;
- оцінку якості знань та ефективності роботи управлінського персоналу;
- виявлення фактів шахрайства з боку персоналу;
- надання консультацій (або здійснення конкретних заходів), які б гарантовано безпечно сприяли зменшенню розміру сплати податків;
- терміни та вартість надання послуг, які мають бути мінімальними;
- повну конфіденційність щодо виявлених недоліків або невідповідностей у роботі замовника та його управлінського персоналу, захист інтересів замовника в судових органах [12].

Рисунок 3 – Групування елементів системи контролю якості

Якість окремої перевірки досягається повним документуванням всіх етапів її проведення наступним чином:

- 1) укладання договору на проведення аудиту;
- 2) планування аудиту;
- 3) здійснення аудиторської перевірки і документування процесу аудиту;
- 4) документування результатів аудиту.

Документування етапів аудиту створює умови для контролю своєчасності і повноти виконання аудиторських процедур, дозволяє своєчасно виявити недоліки в контрольних діях аудитора (нелогічна послідовність планування аудиторських процедур, порушення порядку застосування запланованих методів перевірки, використання неадекватних процедур контролю тощо).

Якості кадрової політики (наявність процедур щодо найму, навчання, оцінки персоналу, організації роботи з працівниками) [1, 10].

Якість аудиторської послуги залежить від творчого особистого потенціалу аудиторів, ефективності організації та мотивації праці. Отже, головним фактором успіху роботи аудиторської фірми є ефективна кадрова політика управління творчим, високоінтелектуальним персоналом.

Досвід роботи провідних аудиторських фірм свідчить про те, що їх головною конкурентною перевагою є унікальний кадровий потенціал та культура бізнесу. Високий рівень культури робить аудиторську фірму привабливою для талановитих працівників, утримує їх в організації, а результати їх праці, в свою чергу, створюють відповідну репутацію фірми, залучають нових замовників послуг та висококваліфікованих співробітників. Головним завданням аудиторських фірм є сприяння зростанню професійної компетенції аудиторів та розвитку їх навичок і вмінь.

Узагальнюючи весь матеріал, вважаємо, що забезпечення якості аудиторських послуг можливо при наданні сукупності професійних послуг, які повинні відповідати вимогам стандартів, потребам замовника, вартості наданої послуги, професійній підготовці персоналу.

ВИСНОВКИ. З огляду на вище сказане можна зробити висновок, що в даний час контроль за якістю аудиторських послуг в Україні здійснюється не в повній мірі. Тому, для формування ефективної системи контролю за якістю аудиторських послуг, на нашу думку, необхідно забезпечити виконання таких вимог:

- 1) регулярний контроль якості аудиторських послуг повинен здійснюватися на рівні всіх суб'єктів аудиторської діяльності;
- 2) запровадження критеріїв, стандартів оцінювання аудиторських послуг, які дозволять об'єктивно оцінювати роботу суб'єктів аудиторської діяльності, як на зовнішньому рівні, так і на внутрішньому рівні.

Проведення зовнішнього контролю в нашій країні більш зосереджене на документальному оформленні етапів аудиту, а не на якості наданих послуг.

Отже, на зовнішньому рівні необхідно вдосконалювати методику і організацію перевірок контролю якості, а також слід сконцентрувати увагу не на документальному оформленні, а на самому процесі аудиту. Доцільно також враховувати відгуки замовників послуг, які можуть сформувати певні критерії якості і вказати рівень надання послуг.

В умовах, що склалися на внутрішньому рівні контролю якості більшість фірм створюють власні служби контролю за якістю наданих робіт, проте ефективність такого контролю безпосередньо залежить від керівництва фірми. Таким чином, для підвищення якості аудиторських послуг українським фірмам слід на перше місце ставити задоволення потреби споживача і дотримуватися правил професійної етики.

Серед основних напрямів для підвищення якості надання послуг, слід відмітити такі, як впровадження і дотримання міжнародних стандартів аудиту у практиці аудиту, зважання на думку клієнтів, запозичення досвіду закордонних провідних аудиторських фірм.

- 3) вдосконалення методик і процедур роботи суб'єктів аудиторської діяльності.

Отже, при забезпеченні якості аудиторської діяльності недостатньо обмежуватися процедурами контролю над виконавцями під час аудиту. Дії в сфері якості повинні виявляти не тільки порушення, а й запобігати їм, визначати й усувати причини, сприяти постійному вдосконаленню методик і процедур роботи аудиторів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В.П. Якість аудиту та фактори її підвищення // Вісник ЖДТУ. – 2008 – № 4 (46). – С. 22–27.
2. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручн.[для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищ. навч. закл. – 3-е вид., доп. перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 512 с.
3. Аудит: сучасні тенденції розвитку в Україні та світі: монографія / Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, Н.І. Петренко; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2004. – 564 с.
4. Лубенченко О.Е. Конкурентні переваги аудиторських фірм. Процедури з оцінки якості аудиторських послуг // Держава та регіони. – 2008. – № 2. – С.130–134.
5. Любенченко О.Е. Формування конкурентних переваг аудиторських фірм // Экономика и управление. – 2007. – № 1. – С. 25–29.
6. Макеєва О. Організація системи забезпечення якості в аудиторській практиці // Економіст. – 2010. – № 2. – С. 34–36.
7. Мельник Р. Організація аудиторських послуг: деякі проблеми політики та процедур контролю якості [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Ecan/2010_6/pdf/melnyk_r.pdf – Назва з екрану.
8. Немченко В.В. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього ауди-

ту). / За ред. проф. В.В. Немченко, О.Ю. Редько., Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.

9. Методичні підходи до оцінки системи управління якістю аудиторських послуг як основи вибору стратегічної перевірки розвитку аудиторських фірм / Н.М. Проскуріна, В.П. Гринь // Сталій розвиток економіки. – 2012. – № 1. – С. 187–191.

10. Якість аудиторських послуг в Україні: реалії та перспективи / Н.М. Проскуріна, В.П. Коваленко // Економічний часопис – XXI. – 2010. – № 9–10. – С. 53–57.

11. Редько О. Ю. Аудит в Україні. Морфологія: монографія / О.Ю. Редько. – К.: ДП «Інформ-аналіт. Агентство», 2008. – 493 с.

12. Редько О.Ю. Якість аудиторських послуг: філософія та міфологія // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 1. – С. 46–54.

13. Суха О.Р., Марчук О.В. Проблеми і перспективи контролю якості аудиту в Україні // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування: Збірник наукових праць. Вип. 3 (39). – Рівне, 2007. – С. 290–297. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://nuwm.rv.ua/metods/asp/v39ek.html> – Назва з екрану.

THE QUALITY OF AUDIT SERVICES

I. Gnoieva, S. Vinnik

Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskiy National University

vul. Pershotravneva, 20, Kremenchuk, 39600, Ukraine. E-mail: Orishka79@mail.ru

The article deals with the essence and components of the term «quality of auditing services». The role and place of auditing services quality are grounded according to the levels providing the auditing services quality control. The organizational system of auditing activity quality control in Ukraine has been studied. The mechanism of quality of auditors' work assessment, that is valid for implementation of normative requirements and internal standards and also for creation of quality control system at auditing firms, has been analyzed. It is found that in order to form the effective control system of auditing services the necessary measures are the following: firstly, the regular monitoring of auditing activity at all the subjects of auditing activity; secondly, the introduction of criteria and standards of auditing services assessment that make it possible to evaluate the auditing activity of the relevant subjects at both external and internal levels.

Key words: auditing services, audit quality, quality criteria, auditing.

REFERENCES

1. Bondar V.P. Quality of audit and factors of increase // *Bulletin of Zhytomyr State Technological University*. – 2008 – № 4 (46). – PP. 22–27. [in Ukrainian]

2. Butynets F.F. *Audit* [Audit]. – [3rd ed., ext. revised]. – Zhytomyr: Ruta, 2005. – 512 p. [in Ukrainian]

3. *Audit: suchasni tendencii rosvytku v Ukraini ta sviti* [Audit: current trends in Ukraine and worldwide]: Monograph / F.F. Butynets, N.M. Malyyuga, ed. by F.F. Butyntsyia. – Zhytomyr: ZSTU, 2004. – 564 p. [in Ukrainian]

4. Lubenchenko O.E. Competitive advantages of audit firms. Procedures for assessing the quality of audit services // *Derzhva ta regiony*. – 2008. – № 2. – PP. 130–134. [in Ukrainian]

5. Lyubenchenko O.E. Creating competitive advantage audit firms // *Economica i upravlenie*. – 2007. – № 1. – PP. 25–29. [in Ukrainian]

6. Makeev A. Organization of quality assurance in the audit practice // *Economist*. – 2010. – № 2. – PP. 34–36. [in Ukrainian]

7. Melnyk R. Organization audit services: some policy issues and quality control procedures [electronic resource]. – Access mode http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Ecan/2010_6/pdf/melnyk_r.pdf – Title screen. [in Ukrainian]

8. *Audit (Osnovy derzavnogo, nezalezhnogo profesiynogo ta vnutrishnyogo auditu)* [Audit. (Principles of public, professional and independent internal audit)]. /

Ed. prof. V.V. Nemchenko, AU Redko. – Kyiv: Center of educational literature. – 2012. – 540 p. [in Ukrainian]

9. Methodological approaches to assessing the quality management system audit services as a basis for strategic choice test of audit firms / N. M. Proskurina, V. P. Grin // *Sustainable economic development*. – 2012. – № 1. – PP. 187–191. [in Ukrainian]

10. Quality Assurance Services in Ukraine: Reality and Perspectives / N.M. Proskurina, V.P. Kovalenko // *Ekonomichnyi chasopys* – XXI. – 2010. – № 9–10. – PP. 53–57. [in Ukrainian]

11. Redko O. *Audit v Ukraini. Morfologiya* [Audit in Ukraine. Morphology]: monograph. – Kyiv: Information and Analytical Agency, 2008. – 493 p. [in Ukrainian]

12. Redko O. Quality Assurance Services: philosophy and mythology // *Buhgalterskyi oblik i audit*. – 2011. – № 1. – PP. 46–54. [in Ukrainian]

13. Syha O.R., Marchuk O.V. Problems and prospects of quality control audit in Ukraine. Bulletin of National University of Water Management and Nature. Collected works. Iss. 3 (39). – Rivne, 2007. – PP. 290–297 [electronic resource]. – Access mode <http://nuwm.rv.ua/metods/asp/v39ek.html> [in Ukrainian]

Стаття надійшла 28.01.2013.